

# **Správa z C-C - máj 3/2015**

*Zoznam použitých skratiek:*

*SPPK - Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora*

*C-C - COPA- COGECA*

*EP- Európsky parlament*

*EK - Európska komisia*

*EÚ - Európska únia*

*ČŠ - Členský štát*

*SPP - Spoločná poľnohospodárska politika*

*EFSA - Európsky úrad pre bezpečnosť potravín*

*HLG - Skupina na vysokej úrovni*

*EKF - Európsky kongres farmárov*

*DG Sanco - Generálne riaditeľstvo EK pre ochranu a zdravie spotrebiteľa*

*NFU - Národná farmárska únia, Veľká Británia*

*GMO - Geneticky modifikované organizmy*

*DG Agri - Generálne riaditeľstvo EK pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka*

*OECD - Organizácia pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj*

*OIE- Svetová organizácia pre zdravie zvierat*

*PPP - Prípravky na ochranu rastlín*

*EFFAT - Európska federácia obchodných únií v poľnohospodárstve a potravinárstve*

*GEOPA- Zamestnávateľská skupina v rámci C-C*

*PRV - Program rozvoja vidieka*

*DG Trade - Generálne riaditeľstvo EK pre obchod*

*DG Enviro - Generálne riaditeľstvo EK pre životné prostredie*

*EIP - Európske inovačné partnerstvo*

*NGO - mimovládne organizácie*

*CMO - jednotná organizácia trhu*

*COMAGRI - Poľnohospodársky výbor Európskeho Parlamentu*

*ILUC - Nepriama zmena využitia pôdy*

*UK - Veľká Británia*

*MFF - viacročný finančný rámec*

*AHW - zdravie a dobré životné podmienky zvierat*

*NZ - Nový Zéland*

*ECOSOC - Európsky hospodársky a sociálny výbor*

*DG Employ - Generálne riaditeľstvo EK pre zamestnanosť*

*MSD - Ochorenia svalov a kĺbov*

*WTO - Svetová obchodná organizácia*

*LULUCF - využitie pôdy, zmena využitia pôdy a lesníctvo*

*Mercosur - Ekonomické združenie krajín Južnej a Strednej Ameriky*

*MOMAgri - Svetová organizácia pre poľnohospodárstvo*

*BRIC - Ekonomické združenie Brazílie, Ruska, Indie a Číny*

*FAO - Organizácia pre potraviny a poľnohospodárstvo Spojených národov*

*FVE - Federácia veterinárov v Európe*

*BSE - Bovinná spongiformná encefalopatia - ochorenie hospodárskych zvierat*

*RK - rozvojové krajiny*

*PPP - prípravky na ochranu rastlín*

*SME - malé a stredné podniky*

*PDO- chránené označenie pôvodu*

*PGI- chránené zemepisné označenie*

*MMF - viacročný finančný rámec*

*EUPPA - Združenie európskych spracovateľov zemiakov*

*Europatat - (Európske obchodné združenie pestovateľov zemiakov)*

*ESA - European Seed Association*

*PO - Organizácie výrobcov*

### **Pracovná skupina Ekonomické analýzy 18. 5.**

Nový rámec je potrebný, je to prepojenie na zmeny po lisabonskej dohode a po úpravách v rámci reformy SPP, týkajúce sa predovšetkým systému PP a nových prepočtov. Ktoré dáta sem pribudnú: agro-prax, EAF, diverzifikácia plodín, permanentné pastviny, monitorovacia politika a hodnotenia. To všetko začne tento rok a plná aplikácia bude od 2018 a to aj pre oblasti s ekologickým záujmom. Ročne sa tak má skúmať okolo 80 000 fariem.

Analýzy v oblastiach: vplyv reformy SPP, redistribúcia PP medzi ČŠ, opatrenia ozeleňovania, opatrenia pre malé farmy, stropy pre PP, podpory v LFA, možnosti pre udržanie určitých viazaných platieb.

Historické prehľady a prehľady sektorov, priame platby - ich podiel v príjmoch (2012 to bolo podľa Eurostatu 32%, ale u živočíšnej produkcie až 58%). Pre 2014 dáva Eurostat len odhady, príjmy boli o 1,7% nižšie ako v 2013, najväčší prepád bol v r. 2009.

Projekt FLINT - Farm level indicator for new topics – Indikátor na úrovni fariem pre nové témy - v rámci programu Výskum.

Projekt vedie univerzita Wageningen a 10 vybraných partnerov. Vytvorenie IT platformy v spolupráci s DG Agri - pilotné projekty zatiaľ pre 1000 fariem (cieľom je okolo 80 000 fariem).

Jedným z nových ukazovateľov tu majú byť analýzy cien pôdy v ČŠ a ich porovnanie s výsledkami SPP.

Národné prehľady: pilotný projekt v It, De, UK, Sw, NL a Dk.

Taliansko: Národný inštitút urobil prehľad - minulý týždeň doplnil aj o údaje v prvom štvrtroku 2015. Celkový rast ekonomiky 0,4%, domáca spotreba a poľnohospodárska produkcia + 1,4%, export + 1%.

Rast v sektoroch víno a živočíšna produkcia, stagnácia ovocie a zelenina, obilniny a olejniný a mlieko. Ceny tento rok dobré, aj keď posledný mesiac zhoršenie. Najväčší prepád u olív - 49% náklady. Celkom produkcia 2014 nie je uspokojivá (nižšia kvalita), celkovo pozitívny u mäsa, u mlieka klesá domáca spotreba, rastie len export. Počet fariem s problémami - viac ako 15%. Vstupy rastú o 2,6% ročne, príjmy len o 1,4% a tento nárast je veľmi nevyrovnaný.

Nemecko: posledné odhady z konca marca (robia sa 4x do roka), ale len u fariem nad 30 ha

Mierny rast po dvojročnom poklese. Pokles z jesene 2014 sa zatavil, ale výhľad (celkový) je slabý, živočíšna produkcia - nárast, rozdiely - lepšie východné Nemecko, najhoršie Bavorsko.

Dôvody: vstupy a politika SPP. Ceny sa síce zlepšili, ale viac stúpili ceny energií.

Nájom pôdy - najhorší vplyv na dôveru. Takisto celkové investície sa znížili, len 5,1 mld. €, pôvodne chceli investovať viac ako 6 miliárd €. Väčšina investícií ide do nepoľnohospodárskych aktivít -

obnoviteľné zdroje energie (tam, kde sú podpory). Najväčší vplyv majú pravidlá SPP, národné pravidlá u najímania pracovníkov (+ minimálna mzda - nárast).

UK. Vykonáva sa každý rok na jar. Otázky sú rozoslané všetkým členom NFU (Únia farmárov - Veľká Británia) cez e-mail. Následne telefonicky doplnené celkom u 1300 farmárov.

Dôvera mierne rastie (posledných 5 mesiacov), ale je stále nižšia, než býval priemer. Ceny sa zlepšili, aj keď nie vo všetkých sektoroch.

Mlieko - zlepšenie, hovädzie - dobré (obvyčajne pesimistické výhľady), najlepší výhľad pre hydinu.

Švédsko: prieskum 2 x ročne, posledné prezentácie v marci, celkom 1000 farmárov, zo všetkých regiónov a sektorov. Prehľady sa robia od roku 1987. Posledný prieskum ukazuje mierne zlepšenie, len sťažnosť na nízku ziskovosť. V prípade mlieka je historicky najnižšia dôvera (ceny). Najlepší stav je u bravčového (ale sektor je dosť malý), hovädzie - dobré, ceny rastú. Plodiny slabé - nízke ceny, držia sa len vďaka lesom, väčšina farmárov poľnohospodársku činnosť dotuje z produkcie dreva. Farmy strednej veľkosti vykazujú najvyššie zisky. Investície: mladí investujú do strojov, s vekom sa tento podiel znižuje. Problém s vlastníctvom, väčšina vlastníkov je nad 50 rokov. Napriek problémom je väčšina presvedčená, že sú konkurenčne dobre pripravení.

Holandsko: nie je lepšie ako 2013, len tento rok prvý štvrtrok + 16%. Dobrý stav u mlieka a ovocia a zeleniny, rozdiely u hydiny a problémy vo skleníkovom hospodárstve. Očakáva sa, že v 2015 porastie celý sektor. Výhľady sú pozitívne všade okrem hydiny a zeleniny na poli, výhľad pre bravčové - mierne pesimistický. Posledné mesiace klesanie nákladov, a mierny rast výnosov. Zlepšili sa výhľady a dôvera. Je potrebné ďalej prehĺbovať formovanie zoskupení farmárov. Celkovo ceny mierne klesli, ale nie toľko, koľko boli skoršie odhady.

Dánsko: skúmalo 18 000 farmárov, prehľady pestovania kvetov, november. Skúmané sektory: rastlinné komodity, mlieko, kožušiny, hydina - všade produkcia, investície, zisk.

V sektore je málo optimizmu, najlepší stav je u mlieka a kožušín. Problémy s rastom ekologických opatrení. Investícia - problém veku, investujú len mladí.

Výber ukazovateľov - náklady, návratnosť, obrat, zisk index. Analýzy všeobecné a mikro.

Vysvetlenie minulého vývoja a výhľad. V novom systéme analýz chcú začať s porovnaním sektorov v Holandsku a v Taliansku - potom prídu odporúčania. Následne rozšírenie o ďalšie krajiny - údaje od Komisie sú príliš staré, nemajú veľkú cenu pre výhľady (vek 2-3 roky od zberu k publikácii).

Fungovanie potravinového reťazca (FC)- Pierluigi Konsero.

Od jeho poslednej prezentácie konštatuje, že sa nič nepohlo. Opakuje problémy, ktoré tu sú:

- Transparentnosť trhu (meranie a aké sú prevody).

- Vzťahy kontraktualne - koncentrácia.

- Informácie o cenách.

- Fungovanie trhu - jednotné, v každej ČŠ.

Prenosy dát - majú lepšie prehľady a aj formácie od farmárov než od distribúcie. EP žiada opakované Komisiu o zlepšenie prehľadov marží (hrubých). Okolo tohto bodu je dlhá diskusia, čo sa vlastne pod touto formou marží myslí.

- Ako funguje pridaná hodnota medzi jednotlivými stupňami FC.

- Ceny u spracovateľov - problém so zdieľaním a konkurenciou

Prístup k dátam - nie sú solídne dostatočné, aby umožnili záver. Treba väčšiu politickú motiváciu. To bolo snád' prvýkrát, čo zástupca Komisie priznal, že chýba politická vôľa na riešenie nerovnováhy. Ale riešiť sa to musí, Paulo Gouveia hovorí, že sa nemôžu farmári uspokojiť s podielom 8 € za 100, ktoré sa rozdeľuje, za posledných 20 rokov sa marže farmárov znížili o viac než 50%.

### **Záver:**

- Stále väčšie problémy spôsobuje zavlečená nákaza olivových stromov.
- V diskusiách týkajúcich sa potravinového reťazca stále nedošlo k požadovanému posunu.
- Marže farmárov sa za posledných 20 rokov znížili o viac ako 50%.

### **Pracovná skupina Výskum a inovácie 19. 5.**

Predseda skupiny Aurélien Esposito-Fava z francúzskej APCA začal rozborom plánu práce pre 2016-17. Konečné návrhy na Výskum a inovácie boli dokončené a zaslané všetkým ČŠ. Upozornila hlavne na iné sadzby spolufinancovania, ktoré sa pohybujú od 70% do 100%.

Sekretariát pripravil provizórny zoznam spolu s NFU (krátky časový limit):

- Udržateľná intenzifikácia
- Zdravie a bezpečnosť
- Bio-hospodárstvo
- Výmena poznatkov a budovanie sietí

Diskusia: Španieli sa sťažujú na praktickú časť projektov, je tu poskytnutého len málo miesta farmárom, pre Švédov ide o väčšie zapojenie v rámci potravinového reťazca. Klaas za LTO hovorí, že sa všetko musí riešiť ako dlhodobý projekt a zlepšiť medzinárodnú spoluprácu. Jednoznačne je rozhodnuté, že by sa C / C mala projektu zúčastniť, pozvánka na veľkú konferenciu, ktorá bude v júni usporiadaná v Miláne v rámci Expo.

C / C má obhajovať záujmy farmárov v EÚ aktivitách, ako aj v rozvoji a inováciách. Bola prednesená informácia o rôznom stupni angažovanosti C / C v EÚ technologických platformách, ktoré začala Komisia s príspevkom v 1. fáze 10 m €. Ale v ďalších fázach už žiadny grant nedostávajú a musia sa starať o samofinancovanie. Arnaud Petit je za C / C v riadiacom výbore.

C / C nie je zastúpená vo všetkých, ale má k dispozícii prehľad pre organizácie, ktoré by mali špecifický záujem sa zúčastniť. C / C nemá dosť ľudí ani prostriedkov na účasť vo všetkých. Projektov je stále viac a C / C sa ich všetkých nemôže zúčastniť. Sú ale dôležité tým, že ak sa robia projekty, väčšinou to znamená, že sa tu bude pripravovať nová legislatíva alebo jej úpravy. Platformy znamenajú prístup k znalostiam, a čo sa pripravuje.

Španieli hovoria, že v projektoch je obrovská konkurencia, len 10% z nich je schválených. Skupina by sa mala dohodnúť na prioritách, v čom s zúčastňovať a akú taktiku pripraviť. Tento výber je podľa LTO dôležitý, pretože sú všade obmedzené zdroje. Musí sa hľadať aj iné možnosti financovania.

Projekty musia byť v priamom záujme farmárov a družstiev. Financie sa musia hľadať tak na EÚ úrovni, ako aj na národnej a regionálnej, ako ukazuje príklad francúzskej APCA u poradných systémov. Organizácie by mali referovať o projektoch, o ktoré majú záujem.

SCAR - Stály výbor pre poľnohospodárstvo a vývoj - (Standing committee on agriculture and research), C / C tu má pozorovateľské miesto, táto skupina je aktívna len určitú časť roka, práca je rozdelená do troch geografických oblastí, Stredozemné more, stredná a západná Európa a severná Európa.

Platforma Potravinová bezpečnosť a Zmena klímy. Koordinácia s národnými skupinami pre výskum. WIRE - voda a vodné zdroje. C / C tu má viacero miest v riadiacich výboroch. Financovanie je tu obmedzené, sú to skôr operačné skupiny, kde sa zaoberajú hlavne výmenou skúseností z projektov v členských krajinách. Najväčšie účasť tu majú zástupcovia It, Šp, NL, Fr.

Irigácia - predovšetkým juh.

Je tu celkom 33 partnerov, členstvo je dobrovoľné.

Európske inovačné partnerstvo - EIP - Agrinetwork - Willemite Brikman. Urobila tu prehľad, ako to funguje v rámci RV a Horizont 2020. Pokrok v schvaľovaní programov RV, operačné skupiny - teraz v počte 90 - závisí od programu RV.

Jej prehľad sa týkal predovšetkým fungovania Operačných skupín, ich odlišnosti v jednotlivých krajinách a vykonávania.

Okrem operačných skupín existujú aj tzv. „Focus groups“, ktoré slúžia na výmenu skúseností a taktiež pripravujú témy výskumu - tie sú následne zahrnuté do horizontálnych programov.

Nové témy pre tieto skupiny:

- Nové vstupy do agrosektora.
- Voda v poľnohospodárstve.
- Emisie z živočíšnej produkcie.
- Činnosť a aktivity kombinované - lesy / poľnohospodárstvo.

Švédsky zástupca k tomu hovorí, že u nich sa farmári nechcú príliš angažovať (stojí to moc peňazí), ale tie chýbajú podľa vyhlásenia všade, zo strany EÚ tu nie je žiadny rozpočet. Na čo by sa mali tieto skupiny sústrediť?

Október workshop Cirkulárna ekonomika.

December - workshop vedomosti

Január - operačné skupiny

Všetko podrobne na [www.eip-agri.eu](http://www.eip-agri.eu)

Výhlady:

Biomasa je málo využitá, a ak je, tak to nie je vždy optimálne.

Obnoviteľné zdroje - v poľnohospodárstve a v lesnom sektore aj časť určená pre chémiu a na energetiku.

Vzťahy medzi sektormi a ľudské interakcie.

Potenciál - je prevažne pozitívny, široké možnosti využitia, produkcia biomasy a krmív, nepotravinové vplyvy, vplyvy na živočíšnu výrobu.

Sociálne výzvy: udržať a zlepšiť využitie, znížiť závislosť na fosílnych zdrojoch.

Udržateľnosť biohospodárstva - potraviny - na prvom mieste

- Udržateľný rast (ako lesy, ryby)
- Kaskádové použitie
- Cirkulárna ekonomika - plná recyklácia
- Potraviny a krmivá - udržateľnosť a zdravie
- Bioenergie - prechod od fosílnych palív na elektrinu a priame teplo
- Biomateriály a chemikálie novej stratégie v kombinácii so starými technológiami novej technológie - ešte nevyskúšané.

RED (obnoviteľná energia - direktíva) nie je výkonná.

Výhľady - nechať všetky možnosti otvorené. Zodpovedá výskum potrebám? Tri alternatívy A. nízka - trvalý nedostatok, B. stredná, C. vysoká

Bude bioenergia konkurenčná solárnej? (US a Sahara projekty).

Hlavným tlakom tu budú klimatické zmeny, nie ceny energií. Aký vplyv tu bude mať SPP, aké budú reakcie farmárov a hlavne malých a stredných fariem?

Ako máme rozumieť ekologické intenzifikácii (Klaas) - je to len lepšie využitie, alebo to pôjde ďalej a bude tu kombinácia mnohých faktorov (ako v chémii?)

Na seminári, ktorý bude v júni, sa objaví celý rad porovnaní a dát. (21. - 22. 6.).

### **Záver:**

- Biomasa je málo využitá. Ak sa využíva, tak nie optimálne.
- V júni sa uskutoční seminár venovaný bioenergetike.
- Do budúcnosti je potrebné nechať všetky možnosti otvorené. Potraviny však musia zostať na prvom mieste.

## ***Ekonomický vplyv zákazu neonikotínoidov po roku pôsobenia 22/5.***

Okrem stavu sektorov po viac ako ročnom zákaze, tu boli preberané súčasne tiež otázky včiel a aký má zákaz vplyv na produkciu alebo stavy včelstiev v členských krajinách. Rousseau zdôraznil, že je to schôdza viac technická, nebudú tu riešené otázky politické, len potreba alternatívnych prostriedkov prístup priemyslu a nutnosť mať v každej fáze implementácie dopadovú štúdiu. Bol vybraný sektor olejnin a obilia, ktorých sa tieto obmedzenia najviac týkajú, ale nezabúda sa ani na ovocie, zeleninu, víno a ďalšie menšie plodiny.

Niekoľko krajín tu malo vlastné príklady stavu po roku, Taliansko mala postup trochu odlišný, tam je zákaz už od roku 2008.

Národné príklady: UK - Mike Hamble. NFU vykonala celý rad štúdií a porovnaní, týkajúcich sa tolerancie, strát, rezistencie a prehľady výskytu lariev. 23 agrónomov sledovalo stavy na 32 000 ha v 30 okresoch a pri tom bolo konštatované, že na viac ako 18 000 ha boli straty až 50%, predovšetkým na juhovýchode Anglicka. Najcitlivejším obdobím bol začiatok augusta a septembra a najviac trpeli suché oblasti. U repky bolo konštatované, že rovnaké problémy mali aj všetky hybridy. Strata listov - deravé zaznamenané v najcitlivejšej 1. fáze rastu. Repka - zníženie plochy o 38 000 ha, farmári odmietli osievať bez ochrany. Celkovo v Británii sa straty pohybujú okolo 10%, ale v niektorých oblastiach dosiahli až 40%. Výdavky s novými osevu, zvýšenie klasických postrekov vo väčšine prípadov až 4x viac.

U zemiakov zaznamenaný rast rezistencie o 100%, straty vyčíslené na 37 m libier. Pri druhom príklade farmára s 1352 ha repky boli straty ešte väčšie, celkom 566 ha bolo stratených, 518 ha nanovo vysiatych, ale s nízkymi výnosmi. Farma zaznamenala stratu 302 000 libier u produkcie, postreký stáli navyše 70 000 libier a ďalšie doplnkové výdavky 27 000 libier. Výnosy zo zvyšku boli 2,90t oproti priemeru 3,6t. Na hektár sú vypočítané celkové straty 442 €.

Zástupca anglických včelárov, povedal, že za posledné roky sa veľa zmenilo a zlepšilo. Rozoberajú všetky podmienky opelenie s farmármi, je tu teraz 40 pilotných programov.

Francúzsko: zástupkyňa FNSEA povedala v úvode, že kvôli trvalému tlaku sa od roku 1999 znižuje každým rokom počet povolených PP, ale najtvrdší dopad je od zákazu neonikotínoidov. U kukurice na zrno boli straty až 44% u siláže 37%. Straty predstavovali podľa oblastí medzi 51m € až 150m €.

Štúdia Arvalis ukazuje, že opelenie má len veľmi malý vplyv u kukurice, a že neboli pripravené žiadne náhrady nových prostriedkov na ochranu rastlín proti pavúkovitým škodcom, ktorí robia 10-25% straty u niektorých plodín. U zeleniny je postihnutý predovšetkým hrach, ale podobný stav je aj u repky, ale straty idú až ku štvrtine aj u niektorých odrôd vína a u repy. Straty sú tu priame - veľkosť produkcie, alebo nepriame - horšia kvalita. Sú proti predĺženiu moratória, nová revízia nové alternatívy.

Nemecko: repka po roku bez ošetrovania. Zimné - o 8% v celom Nemecku sú tento rok nižšie plochy, najviac sa to prejavuje u repky vo východnom Nemecku. Tento rok bolo nanovo vysiatych o 90 000 ha menej.

Ďalšia správa bola u zeleniny - kel, kde bolo 166 hlásení. 3 kategórie škodcov v počte výskytu na rastlinu, škody predovšetkým na listoch, vlani v septembri boli straty 5-10%. Najväčšie škody spôsobujú larvy. Museli urobiť 4x viac postrekov, v celom Nemecku potom boli viac ako 2x vyššie.

Poškodenie koreňov kelu - hlavne v strednom a východnom Nemecku - odobraté 160 vzoriek. Zrušenie pre repku 2014 - všetky neonikotínoidy vláda odmietla a ani pre rok 2015 nebol jediný schválený.



Taliansko: ich vláda zvolila už pred rokmi veľmi opatrný postup, po veľkých diskusiách vplyvu PP na včely. V tej dobe bola na programe strata orientácie včiel, kde sa nakoniec ukázal vplyv len malý, ďaleko väčší vplyv boli klimatické zmeny a vyšší výskyt iných parazitov. Od roku 2008 sú u kukurice zaznamenané nižšie výnosy, podobne u slnečnice, kde je tiež nižší obsah oleja.

Pre kompenzácie produkcie u kukurice by bolo potrebné zvýšiť plochy o 25-30%, aby bol rovnaký objem. Skúšali zmeny rotácie na zníženie strát, značné rozdiely v kombinácii rôznych plodín, stále sa experimentuje. Teraz sa musia robiť minimálne 3 postreky navyše. U slnečnice sa za 8 rokov znížila produkcia o 50%.

Zástupca sa pýta, či má vôbec priemysel záujem na vývoji alternatív, keď každým rokom pribúda zakázaných produktov a prakticky nič sa nedeje u dovozov z 3. krajín.

Fínsko: Max hovorí, že v krajine, ktorá závisí z 95% na jarných odrodách, kde sú stále väčšie klimatické výkyvy, poľnohospodárstvo bez prípravkov na ochranu rastlín nefunguje. U obilia je nutné mať výnos minimálne 2 t na ha, aby produkcia bola ekonomicky udržateľnou, pokiaľ nie je, potom farmár skončí. 2010 bol výnimočný rok, 2011 priemerný a tento rok sa očakáva pokles plôch o 30%. Postreky sa zvýšili a ešte to je násobené potrebou pri opakovanom oseve. Tento stav je dlhodobo neudržateľný, u neošetrených plodín idú straty až do 80%, postreky nepomáhajú, alebo len minimálne a je veľká rezistencia. Chýba výskum pre všetky možnosti a nie je dostatok času na aplikáciu. Farmár tak stráca záujem o produkciu a pokračovanie. Čo sa stane, keď skončí produkcia repky - sú to dôležité kvety pre včely. Spolupráca s včelármi je veľmi dobrá, ale repka vo Fínsku bez ošetrovania nemá žiadnu šancu na prežitie.

Rakúsko: chýba PP, rotácia plodín pomáha len veľmi obmedzene. To vedie k zníženiu produkcie kukurice o viac ako 7%, u repky naopak k rastu o 10%, ale je tu nižšia ziskovosť.

Alternatívy sú väčšinou menej účinné ako ošetrovanie semien. Počet postrekov sa zvýšil za rok 4x.

Diabrotica - výskyt sa trvale zvyšuje, ako ukazujú výsledky pascí na hmyz, 2013-14 pomer zdvojnásobenie výskytu. Plochy kukurice sa od roku 2013 znížili o 60 000 ha. U rotáciou je kukurica jedinou možnosťou k udržaniu ziskovosti, ostatné alternatívy nie sú výkonné. Postreky navyše stojí cez 100 € na ha, vplyv je vidieť aj vo zvýšení cien krmív pre prasce.

Repka mínus 10% vlani a rovnako tak aj tento rok, a ďalších 20% má byť pokles v ďalších 3 rokoch, pokiaľ nebudú k dispozícii ošetrované semená.

Včely - stav sa zlepšuje od r. 2010, teraz sa stabilizoval na počte 280 000 kolónií. Ako komora, tak zväz včelárov teraz spolupracujú na rade programov spolupráce a u celej rady spoločných služieb.

Švédsko: Podobná situácia ako vo Fínsku, juh je podobný Dánsku. Zákaz viedol k zníženiu u repky o 70% v 2014 a tento rok o 90% v porovnaní s rokom 2013. 53 000 ha v 2013, 14700 v 2014 a 6000 v 2015. Vláda nikdy nedala výnimku a podporila podporu zákazu. Repka a včely - jediná potrava v tejto časti roka. Postreky sa zvýšili 2-5,5x, skúmajú možnosti skorších osevov, pokusy s inými spôsobmi orby, znova pokusy so zimnými odrodami. U včiel nemajú dôkazy, že by boli poškodené, u divých prakticky nič, u domácich určitý výskyt, nič u čmeliakov. Chceli by poznať aký je podiel jednotlivých druhov hmyzu na opelenie.

Poľsko: Zástupca pestovateľov repky, Piotrowski urobil prehľad stavu v sektore repky. 951 000 ha celkom, od polovice 2014 zaznamenávajú podobné škody ako Nemci alebo Francúzi, je väčšia rezistencia, predovšetkým problémy u zimnej repky, kde je niekde zničených až 50% plodín, najväčšie straty sú v prvej fáze po vzklíčení. Povedal, že mnoho farmárov používa neregistrované prostriedky, kde nikto ani nepozná, aký majú vplyv na prostredie. S väčšou frekvenciou postrekov je celkový vplyv na prostredie asi väčší ako u neonikotínoidov. U včiel v oboch rokoch 2013 a 14 boli zaznamenané straty okolo 8%. Posledné 2 roky bolo počasie celkom priaznivé, ako to bude v rokoch extrémnych. Celkové výnosy po prvom roku bez neonikotínoidov, sú o 10-25% nižšie. Vývoj nových prostriedkov trvá najmenej 5 rokov. Chýba tu dlhodobé porovnanie, môžeme počítať, že straty sa

budú zvyšovať. Výsledky zákazu sú drastické, repka má stále horšie podmienky na juhu Európy. Bude pripravená konferencia za účasti včelárov a tiež zástupcov DG Agria a DG Sanco.

### **Záver:**

- Zákaz nenonikotínoidov viedol vo viacerých krajinách k zníženiu úrody a problémom so škodcami.
- Bola vznesená kritika, že napriek stúpajúcej tendencii zákazov prípravkov na ochranu rastlín v EÚ sa rovnaké pravidlá neaplikujú pre dovozy.
- Stále pokračuje výskum týkajúci sa vplyvu prípravkov na ochranu rastlín na včely.

*Vypracoval: Odbor poľnohospodárstva a služieb SPPK, máj 2015*